

Політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: В Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода“ коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 доляри.
Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА“, Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 22. ЛЬВІВ, субота. дня 27. мая 1916. Рік XX.

Підчас війни.

Коли стрічають ся наші люди в краю або поза його границями, бо єще не можуть всі вернути ся на рідну землю, то завсігди допитують ся: коли буде конець війни та який конець? А від своїх народних заступників домагають ся рішучої відповіди, кажучи: ви посли мусите знати, як буде, тож скажіть нам!

Натомість не звертаєть ся уваги на те, що в часі війни не мають посли того значіня ані не можуть докладно знати всего, що дієть ся, так як в часі мира. В часі війни говорить не парлямент, але армія-війско та всі передові мужі держави звертають свої мірkованя туди, аби війну допровадити до щасливого кінця, то є до побіди своєї сторони. Як довго наш ворог не є побіджений, так довго не мож сказати нічого дійсного про конець війни. Так як тепер іде війна, можемо сподіватись, що наші союзні армії будуть дальше побіджати та стануть наконечними побідниками, а побіда нашої держави в союзі з німецькою державою се побіда народів, що боролись по нашім боці і запорука ліпшої будучности також для нашого українського народу...

Тому треба нам всім розважно видержувати всі конечности війни, аби передержати воєнний час. Всім нам треба співділати і всім треба бороти ся, не лиш тим, що стоять на боєвім фронті з оружєм в руці. Кождий з нас має своє місце і на тім місци має виконати свій — хоч би як тяжкий обовязок, та годі безчинно вижидати, що нам принесе війна!

Богато наших українських народних діячів пішло на війну, инших забрали Москалі, — тож на тих, що лишились припадає здвоєний обовязок народної роботи! А робота є велика і важна: піддержувати нарід, освідомляти і обороняти на кождім кроці, бо у своді мусить нарід утверджувати своє житє і існованє, аби на горі добре стояла його політична справа! До сеї конечної народної праці накликає нашу українську інтеліґенцію як світську так духовну — велика воєнна пора. Натомість не вільно нам ані віддавати ся неоправданим мріям, що все найліпше зробить ся для нас иншими руками, ані не вільно нам упадати на дусі і чим небудь зражувати ся, або попадати в зневіру.

Нашим послам та нашим народним орґанізаціям належить докладно і правдиво доносити про домаганя і недомаганя народу, бо вони мають слідити бачно за всякими проявами народного житя і на сій підставі ставити жаданя до властий в обороні прав українського народу, оборонювати нарід перед всякою кривдою і домагати ся порятунку для народу. Як буде так буде, але наш український нарід мусить жити і тому треба скріпляти ті народні сили, що підупали наслідком воєнних подій, — аби приладитись до нового житя, яке настане по війні!

До сего треба нам гартувати нашого духа народного духа в праці і єдности, бо в єдности сила, в силі побіда!

Відень, 18. мая 1916.

Д-р Кость Левицький.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНИЙ ФОНД!

Датки належить відсилати під адресою: Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок ч. 10, на вкладкову книжочку ч. 5000 з дописною „Народний Фонд“.

„Дністер“ в двох воєнних роках.

З надоди загальних зборів товариства взаїмних обезпечень „Дністер“, що відбудуть ся дня 30 мая с. р. вийшов звіт з діяльности сего одинокого українського асекураційного товариства в двох воєнних роках себто в році 1914 і 1915, бо в 1915 р. з причини московського наїзду загальних зборів не було. Зі сего звіту виймаємо деякі важнійші числа, щоби і читачів *Свободи* зазнайомити з діяльностю сего заслуженого товариства.

Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ обіймає своєю асекурацією 3,911 громад, положених в 64 повітах Галичини і 11 повітах Буковини. Членами „Дністра“ є майже виключно наші селяни і міщани та українська інтеліґенція і українські інституції. Жидів до „Дністра“ зовсім не принимають і „Дністер“ є одиноким асекураційним товариством в цілій австрійській державі, де обезпечують ся тільки виключно христіяни.

Війна відбила ся дуже болючо на діяльности товариства взаїмних обезпечень „Дністер“, а то головно з причини московського наїзду на східну Галичину і Буковину, який треває ще доси в значній части повітів.

Коли грошеві висліди усіх майже товариств обезпечень від огню в нашій державі є більше ніж вдоволяючі — то на „Дністрі“ війна відбила ся дуже відємно, бо наступило спиненє цілої орґанізації, брак приросту нових обезпечень і втрата давних обезпечень, брак вправлених урядників, упадок курсів цінних паперів, та з вибухом війни трудности в придбаню плинних капіталів. Крім того мусів „Дністер“ перебути ще і цілий ворожий наїзд зі всіми заборонами московських властий якої небудь діяльности а вкінци і з замкненем і опечатанєм товариства.

Вже проголошена з кінцем липня 1914 р. мобілізація потрясла цілою орґанізацією „Дністра“. Сотки аґентів, тисячі членів і пять шестих частий занятих в товаристві урядників і служби зголосились під хоругви, та ледви заповнено в части прогалини, як наступив ворожий наїзд, що придавив а в кінци спинив діяльність товариства.

Та все таки товариство „Дністер“ старалось вести у Львові бодай в приближеню свою звичайну діяльність, але швидко показалось, що вести її як слід було годі. Вплати премій майже неприходили — почта майже нікуди не доходила, ліквідації шкід з причини пашпортових трудностий не могли переводитись, а російські „уєздні начальніки“ видали по повітах заказ платити премії до „Дністра“, а аґентам їх збирати. Так животіло товариство аж до 11. марта 1915 р. поки московські власти його не замкнули і опечатали, і тільки прихід австрійських війск дав змогу товариству підняти на ново насильно перервану діяльність.

Сей стан відбив ся погано на товаристві бо поминаючи се, що повстали великі залеглости в плаченю премій і застій в цілім діловодстві товариства, — але ще крім того богато членів переносили свої обезпеченя до других товариств, які без перерви цілий час могли урядувати, приміром „Краківське Товариство взаїмних обезпечень“ і чеська „Славія“. В часі, як товариство було опечатане, наробили йому московські власти й безпосередної шкоди на 22.856 кор. 94 сот. через забранє готівки 15.705 кор. 66 сот., порозбиванє замків, забранє паперу до друку, нової машини до писаня, канцелярійних приборів, деяких меблів і т. п. крім сего вивезли до Росії тих членів дирекції, які остали були підчас наїзду у Львові. Щастєм можна назвати се, що бодай усі книги і акти товариства остали ненарушені.

Між тим ті члени дирекції, які були у Відни, знайшли ся в конечности вести зі свого боку на чужині діяльність товариства, яка однак обмежилась до найконечнійших справ, як виплачуванє вкладок усім вкладчикам, які лише зголосились, підписанє пять і пів процентової австрийської воєнної позички, зладженє і переданє міністерству внутрішних справ заяви в справі новелі до закона про обезпеченє приватних урядників, а в кінци уділюванє пояснень і вказівок членам, причім письменно полагоджено понад 300 справ.

По єсвобідженю Львова пороблено усі можливі заходи, щоби як найскорше упорядкувати всі відносини товариства, що дійсно і удалось. Опізнюваня в полагоджуваню справ, які ще трафляють ся, а головно при ліквідації шкід, належить приписати тільки теперішним воєнним відносинам.

Не щадила „Дністрови“ судьба инших тяжких ударів. Смерть забрала з поміж членів надзираючої ради проф Володимира Шухевича, заслуженого і невіджалованого члена дирекції від самого основаня товариства; в Києві помер 16. падолиста 1915 р. директор

Кость Панківський; дня 1. жовтня 1914 р. помер радник дирекції домен і лісів Омелян Куницький, довголітний член ревізійної комісії.

З поміж персоналу Товариства помер 6. грудня 1914 начальник експедиту Володимир Котович, а практикант Іван Сенишин, резервовий кадет ц і к. 9 полку піхоти поляг 2. цвітня 1915 в карпатських боях.

Крім того московські власти вивезли почесного президента „Дністра" митрополита Шептицького і члена надзираючої ради надрадника Романа Сосновського.

На опорожнені по бл. п. проф. Володимирови Шухевичови і дир. Костеви Паньківському місця, покликано до надзираючої ради з помежи заступників членів надзираючої ради д-ра Олександра Кульчицького, директора „Земельного Банку Гіпотечного", радника судового Тита Реваковича, при чім на місце бл. п. проф. Володимира Шухевича вибрано директором від надзираючої ради д-ра Олександра Кульчицького.

В маю 1914 підписав „Дністер" 20.160 К на галицьку краєву позичку, а відтак 4.000 К на першу австрійську воєнну позичку і 300 тисяч кор. на третю воєнну позичку.

З вибухом війни відступлено даром для Краєвого товариства Червоного Хреста на дім для вертаючих до здоровля жовнірів віллю товариства в Брюховичах, а коли Краєве товариство Червоного Хреста не робило з тої віллі через півтора року жадного ужитку, відступлено її в січни 1916 р. на час тревания війни на ту саму ціль Загальній Українській Раді для українських січових стрільців.

З ювилейного фонду ім. цісаря Франца Иосифа I. на огнетревале покритє дахів було уділених з кінцем 1915 р. 160 безпроцентових позичок на суму 38.388 К.

Стипендію ім. д-ра Ярослава Колачковського надлила надзираюча рада в передпопереднім році д-ра Володимира Кіндрачука на студії з обсягу молочарства.

Протягом 1914 і 1915 р. відбула надзираюча рада 5 засідань, комісія ради 3 засідання, а дикція 36 засідань.

Увійшло до всіх протоколів і зістало полагоджених 77.110 писем.

Всїх агентів було з кінцем 1915 р. 1.167, з дуже малими виімками самі селяни. В наслідок покликань до війск. служби не много агентів остало на своїх місцях; їх заступають або їх жінки чи хтось родини, або часово хтось з місцевої інтелігенції.

Послідні два роки були цілком під впливом світової війни і хоч скількість зголошених звичайних шкід була значно менша як попередними роками, то однак з причини убитку не тільки майже всіх збіжевих обезпечень але також обезпечень движимостий і будинків і з причини великих залеглостий в сплаті премій, дальших значних страт на курсі цінних паперів, цілковитого застою господарського житя і взагалі з причини анормального стану в нашім житю, роки сї були одними з найтяжших, але таки основ товариства не захитали і резервовий фонд „Дністра" мимо тяжкого року трохи збільшив ся.

В 1914 р. видано важних поліс 257.943 на 317,678.015 К (триста сімнайцять міліонів, шістьсот сімдесятьвісім тисячів, пятнайцять корон обезпеченої вартости і 3,054.726 кор. 86 сот. (три міліони, пятьдесятьчотири тисячі, сімсот двайцятьшість кор.) премії, менше як в 1913 р. о поліс 11.056 на 3,847.818 К обезпеченої вартости і 29.897 К 77 сот. премії.

В 1915 р. видано важних поліс 252.532 на 314,773.330 кор. обезпеченої вартости і 3,006.975 кор 51 сот. премії, отже менше як в 1914 р. о поліс 5.411 на 2.904.685 К обезпеченої вартости і 47.751 К 38 сот. премії.

Не треба згадувати, що обовязком кождого Українця є обезпечати своє майно в „Дністрі", бо се є одиноке українське асекураційне товариство.

Ширіть „Свободу"!

Світова війна.

На російськім фронті.

Зміна погоди, яка сотворила над Стрипою вже від довшого часу корисніїші услівя боротьб, спричинила, що Москалї зменшили свої офензивні рухи. Бо треба знати, що Москалї, хоч ведуть офензиву, не ведуть її у формі однодушного, сильного розвиненя сил, лишень поодинокими зударами многочисельного військового тіла, стоячого під проводом генерала Брусілова.

Жовнїрський матеріял противника все має еще гідні уваги прикмети. Іменно Сибіряки в північнім відтинку Стрипи, котрих божком і надією є Микола Миколаєвич, своїм поведенєм пригадують свою військову минувшину, значить, є військово вишколені. Збігців з тих війск є дуже мало, менше як з сусідних рядів, полуднево російских жовнїрів, у яких настрій є дуже пригноблений. Всї є рівномірно випосажені, аж до чобіт, зладжених з кепського фільцу.

Брак офіцирів в російськім війску остає дальше і хто знає, чи не став ся навіть більше діймаючим. Звичайно хорунжий прапорщик веде компанію, капітан провадить баталіон. Активні (штандові) офіцири були віддавна рідкостю на фронті а тепер є їх ще менше.

Огнева лінія лежить тепер зовсім сильно і невідмінно. Москалї з правила не люблять дуже близько укладати ся в стрілецьких ровах напроти неприятеля, як се є прим. на італійськім фронті. Підсувають ся доперва безпосередно перед приступом, або вже в приступі, позасим ограничають ся радше до уряджуваня перед головними становищами укріплених становищ на передполи. В той спосіб вздовж цілого фронту над Стрипою повстала подвійна лінія, котрої головні становища часто лежать у віддалі доброго кільометра. В ріжних місцевостях, головно від коли Москалї дістали крім свіжих людських сил також більші засоби муніції і побільшене артилерії, доходило до досить завзятих битв. Ударяли вони раз на Вишнївчик, то знов на Трибухівці, або з намірами заскочити нас приступом артилерії, на положені більше на полудне становища нашої боєвої лінії.

При приступах артилерії цікавим є се, що Москалї відважують ся на зуживане незвичайно великої скількости муніції; часто тисяч гранатів в протягу кількох годин.

Успіхів одначе не мали Москалї при тім ніяких, нераз натомість в часї послідної боєвої діяльности, понесли тяжкі втрати. Приміром під Трибухівцями приготовили недавно приступ в ночи. Пігнали богато баталіонів проти наших передних становищ, в яких знаходило ся певно не більше, як дві компанії. Москалї заняли вправді ті передні становища, але тої самої ночи, зараз при першім протинаступі назад їх Москалям відобрано.

Москалів всюди прогнано. Але є то битви, виключно місцевого значіня, битви, котрі як морські филї, припливають і відпливають через цілий фронт Стрипи. Остає питанє, чи Москалї хочуть і чи зуміють ті безпляновї чинности своїх військових відділів зєдинити для спільного наступу. Недавно був тут цар, задержав ся недовго на фронті. Дуже оживленою на фронті Стрипи є тепер діяльність наших і російских літаків. Дуже часто можна бачити французькі літаки.

Зі своїми бальонами на припоні роблять Москалї досить користі досвіди. Посідають їх дуже богато, але мусять їх дуже скоро забирати. Не приносять вони їм великої користи. Під Полівцями коло Чорткова один з них недавно найдальше висунув ся. Пострілений порядно, мусів по годині зник нути.

Без недоцінюваня противника, що впрочім булоби великим блудом, можна ствердити, що о великім дусї про офензиву Москалїв не може вже бути мови. Се, що тут діє ся, то битви невоєнні, без ніякого воєнного значіня.

Наша лінія в Галичині здовж Стрипи є сильно збудованою, а наша сила тверда, як скала, так що неприятель по послідних неповоджених видно пізнав се і в своїх наступах став більш обережний.

І на всїх инших частях російського фронту подібно як над Стрипою, є тільки звичайні місцеві перепалки; на цілім отже фронті треває дальше позиційна війна.

На італійськім фронті.

Дня 15 мая с. р. розпочала ся **на італійськім фронті а іменно в полудневім Тироли сильна офензива (наступ) наших війск**, які через цілий рік хоробро боронили границь монархії перед безперестанними наступами віроломних Італійців. Задумана нашою начальною воєнною управою офензива повела ся в повні. Наші війска відкинули в кількох точках італійські лінії, посунули ся значно вперед і знаходять ся нині в кількох місцевостях тирольського фронту вже на італійській земли. Успіхи наших війск небувалі. **За час від 15 мая до 24 мая взято в полон 24 тисячів 400 Італійців, в тім 524 офіцирів, здобуто 251 гармат, між ними богато найтяжшого калїбру, 101 машинових крісів і тьму ріжнородної муніції.** Погоня за ворогом, котрий втікає дуже поспішно, треває дальше.

Сей величезний успіх припадає як раз в перші роковини австрійсько-італійської війни. Дня 23 мая 1915 Італія віроломно зрадила свою дотеперішну союзницю Австро-Угорщину і виповіла їй війну, хоч наша монархія для святого спокою хотіла її відступити добровільно без війни (полудневий Тироль і частину Побережа, себто области, де мешкають Італійці. Наші противники думали тоді, що Італія добє Австро-Угорщину і тому виповідженє війни приняли з великою радостю. Та минув рік і не Італія йде побідоносно на Відень, але наші війска посуваються в італійський край, де колись стояли залогою наші діди і прадіди.

З приводу перших роковин австрійсько-італійської війни видав дня 23 мая с. р. начальний вожд австро угорської армії, полевий маршалок архикнязь Фридрих слідуючий приказ до армії.

Нині рік тому Італія свою здавна плановану і старанно приготовану зраду проти монархії увінчала виповідженєм війни. В силі більше ніж пів міліона крісів, в осмикратній чисельній перевазі над нашою обороною стояло тоді грізне війско неприятельське над нашою границею. В бутних самохвальбах кермуючі мужі по тій стороні обіцювали обманеному народови легку і певну побіду. В швидкім розмаху італійське оружє мало понести ся поза „освободжені" области аж в серце нашої вітчини і її розбитєм порішити про світову війну. Одначе неустрашимі оборонці осадили всюди на місци зненавиджених ворогів, де мої прикази те означили. Побідного нашого походу на півночи не здержав зрадливий напад з заду. Постепенно зміг я опісля спомогти нашу слабу оборону границь військами звільненими де инде, в міру як того вимагало положенє. Чотири битви над Сочею, несчислимі сутички на цілім фронті від Штільфського провалу до моря гідно оправдали моє довірє до сили нашого відпору. В тім часї освобождено Галичину від неприятеля, заводоліли ми просторою неприятельською областю, перемогли Сербію, добули Чорногору та Альбанію. До недавна тільки наша хоробра фльота та сміливі наші летуни зуміли нанести страх і зашумане на італійський терен. Майже цілий рік мусїли ми терпеливо дожидати, заки вибила година нашої відплати. Вже перший наш приступ спричинив великий вилім в неприятельськім фронті. Богато доконано, ще більше лишає ся до довершеня. Знаю і почуваю се: хоробрість і витревалість довершать того.

Жовніри полудново-західного фронту! Не забувайте в боротьбі, що Італія винна в продовженя отсеї війни, тямте про крававі жертви, які вона коштувала. Освободіть рідні сторони від наїздників; отворіть монархії теж і на полудневім заході границю, якої їй потрібно на забезпечене побереж.

Найсердечнїйші мої бажаня, найсердечнїйші бажаня всїх Ваших товаришів супроваджають Вас.

На Балкані.

Воєнні звіти неприносять ніяких подробиць про сей фронт. Всюди положенє незмі-

нене і в полудневій Альбанії, і в Македонії та коло Солуня і врешті над Дарданельським проливом. Противники стоять там проти себе майже зовсім безчинно.

На заході.

Битви під Верденом тревають дальше. Цілий німецький наступ на Верден опирає ся на подавляючій діяльности німецької тяжкої артилєрії, котра ще значно збільшила ся заздяки щораз більшій промисловій праці мимо замкненя від позаморського довозу. Тому вперте витреване ворожої оборони в розстрілених закопах мусить довести до цілковитого знищення ужитих сил. Якраз недавно тому звернула загальну увагу урядова французька оповістка, що в послідних днях марта приписано було французьким військам по правім березї Мози, тримати становища за всяку цїну, навіть колиб були окружені а навіть зовсім замкнені. Так дня 25. марта видав генерал Петен розказ, що кождого команданта, котрий зарядить відворот, належить поставити перед воєнний суд. Сї зарядженя доказують, що ріжні панують між командантами погляди на можливість удержаня простору довкола Вердену і що ті ріжні погляди заострили ся знов наслідком втрати гори 304. На ріжних відтинках сего фронту криваві битви йдуть все дальше. Мимо розпучливої оборони Французів Німцї все мають успіхи і в послідній тижни можуть похвалити ся тим, що на стоцї узгіря Мертвий Чоловік здобули 13 гармат і 23 машинових крісів. Однак вони показують також, що французька військова управа видить в задержаню Вердену одиноку можливість, щоби за цїну всякої жертви запобічи упадкови великих частий фронту а тим самим непоглядним наслідкам. В виду тих наглядних великих трудностий Французів тим бікьше вражає і відсвіжує дїйсність, що Німеччина мимо своїх напружень під Верденом розпоряджає ще достаточними силами, щоби також на инших місцях свого довгого фронту на заході підприняти з успіхом принагідну частинну офензиву. На англійськім фронтї у Фляндрії англійські наступи на німецькі становища не вдали ся, противно Німцї заняли деякі висунені наперед англійські лінїї.

На азійських фронтах.

Не було в послідній тижни нічого замітного.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німеського генерального штабу за час від 17 мая до 23 мая включно.

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією.

(17|5). Без зміни.

(18|5). Не стало ся нічого важного,

(19|5). Нічого особливого.

(20|5). Положенє незмінене.

(21|5). Нічого нового.

(22|5). Нічого нового.

(23|5). Без змін.

Війна з Італїєю.

(17|5). Артилєрійські бої на цілім фронтї ведуть ся далї.

На височині Доберда розширено висаджуванєм міни наше становище на захід від Сан Мартіно після чого наступив з боку ворога гураганний огонь і наступ, який наш полк піхоти ч. 43 відпер в боротьбі ручними гранатами.

Коло горицького примістка, коло Флїчу і на кількох відрізках каринтійського фронту був артилєрійський огонь хвилями надзвичайно живий.

В Дольомітах відперто ворожі нічні наступи на Гексенфельс і на хребет на північ від гори Сіф.

В полудневім Тироли розширились наші війська на хребтї Арментарра, взяли на Фільґерайтї вороже становище Селїо д Аспльо — Гостон — Коста д Аґра — Маронїя і вдерли ся у відрізку Терраньоля до Піяцци і Вальдоґа, прогнали Італїйців з Москері і взяли приступом Зунія Торта на полудне від Роврайт.

У боротьбах сих зросло число італїйських полонених на 141 офіцирів і 6.200 жовнїрів, добича на 17 машинових крісів, 13 гармат.

У відрізку Льоніо Кэк ворог сеї ночі симльно обстрілював власні лїнїї.

Сильні ескадри наших лїтаків сухопутних і морських передучора і вчера рано кинули богато бомб на двірцї і инші заведеня у Венеції, Местро, Кормонс, Цівідалє, Удіне Перлякарнїя і Тревізо, Скрізь, особливо в Удіне, де 30 ворожих гармат піддержувало схоронний огонь, зазважено великий успіх бомбардованя.

(18|5). На фронтї Побережа і каринтійськім мрака переважно спинювала артилєрійську діяльність. На полудневий схід від Монфальконе відперто пробу Італїйців відзискати назад становища коло Вадні, втрачені недавно.

В области Коль ді Ляна знов розбили ся ворожі наступи. В полудневім Тироли взяли наші війська приступом граничний хребет Маджіо між Астах і долиною Ляйн, а Астіком і долиною Лєно заволодїли по переходї через долину Ляйн заняли також Коста Белля, положену на полудневий схід від Піяцца і відперли на полуднє від Москієрі на Цуня Торта кілька ворожих протинаступів.

Вчерашний день приніс звиш 900 полонених; в сім 12 офіцирів і добичу 18 гармат і 18 машинових крісів.

Звіт італїйського штабу з 16. і 17. с. м. каже, що наші втрати в сих боях були „страшенні" і „великанські". Се твердженє, яке має ослабити вражінє відвороту, є свобідною видумкою. Ворожі втрати лише тоді можна оцінити, коли маєть ся в своїх руках поле битви, а Італїйці не є в тім положеню. Натомість ми, вповні цїнуючи криваву жертву кождого нашого хороброго вояка, можемо заявити, що втрати наші є надзвичайно малі завдяки зручности нашої піхоти, могучій охоронї нашої артилєрії і воєнному досвідови команди.

(19|5). На фронтї Побережа і Каринтії тривала на загал також вчера перерва в огни.

Нинї рано відперто два ворожі наступи на наші здобуті недавно становища на захід від Монфальконе. Один з наших морських лїтаків успішно кинув бомби на дворець в Санджорджідіногаро і на ворожу стацію лїтаків коло Града.

В полудневім Тироли наш наступ безупинно посував ся вперед. На хребтї Арментерри відбито шість італїйських наступів.

Наші сили, які під проводом полевого маршалка поручника архикнязя Карла Франца Йосифа посунулись вперед між Астах і долиною Ляйн, відігнали ворога на цілім фронтї дальше, заволодїли нинї рано італїйськими панцирними укріпленями Кампомольон і Тораро.

Між долиною Ляйни і Брантни (Валяреа) осягнули наші війська північний край масиву гір Коль Санто.

В долинї Ечі мусїли Італїйцї покинути місцевости Марко і Морі.

Число полонених від початку нашого наступу підняло ся до звиж 10.000 мужви, 196 офіцирів, добича на 51 машинових крісів і 61 гармат.

(20|5). На полуднево-тирольськім фронтї наш наступ дальше відкинув ворога. В долинї Суґана вдерли ся наші війська в Ронченьо.

На хребтї Арментерра взяли вони Сассо Альто.

На схід від здобутого форту Кампомольон є в наших руках Тонецца, Пассо делля Вена і Монте Мелїньоне. Тут пробували Італїйцї зробити протинаступ поспішно прикликаними військами, одначе його відперто. Також з Коль Санто ворог уже прогнаний.

Від початку наступу полонили наші війська 257 офіцирів, над 12.000 жовнїрів, здобули 107 гармат, серед них 12 гавбиць 28-центиметрових, 68 машинових крісів.

Наші летуни кинули бомби на двірцї Пері, Віченца, Чітаделля, Костельфранко, Тревізо, Казара, Чівідалє і на ворожі стації лїтаків.

(21|5). Бої на фронтї в полудневім Тироли розширили ся, бо наші війська також на височинї Ля775роне рушили до наступу. Шпиль узгіря Арментерра є сильно в наших руках. На височинї Ляваронe наші війська вдерли ся до першого завзято бороненого становища. Боєвий відділ, зложений з тирольських цїсарських стрільців і лїнцької дивізії піхоти, під проводом маршалка поручника архикн. Карла Франца Йосифа розширив свій успіх: Чіма ді Лягі а також на північний схід від сего шпилю Чіма ді Мезолє здобуто. Також з провалу Борколя прогнано ворога. На полудне звідси дістали ся ще три 28 центиметрові гавбиці в наші руки. Від сторони Коль Санто наші війська посувають ся наперед до Пасубіо. В долинї Брендти обсадили ми Лянгебен. Вчера полонено над 3000 Італїйців, в тім 84 офіцирів, здобуто 25 гармат і 8 машинових карабінів.

(22|5). Пораженє Італїйців на полуднево тирольськім фронтї стає ся щораз більше. Наступ грацького корпуса на височину Ляфравн мав повне поводженє. Неприятеля викинено з цілого його становища. Наші війська є в посїданю Чіма Мондіольо і горбів безпосередно на захід від границї, від горго горба аж до долини Астах. Боєва ґрупа Його Цїсарської і Королївської Високости пільного маршалка поручника архикнязя Карла Франца Иосифа здобула лінїю Монте Тормено Монтено Майо. Від початку наступу взято до неволї 21.883 бранців, в тім 482 офіцирів. Наша добич підвисшила ся до 172 гармат.

(23|5). Наші війська посувають ся тепер наперед також по обох сторонах долини Суґана. Ґорго ворог опустив серед утечі. Богата добича впала в наші руки. Грацький корпус перейшов границї і гонить за побитим ворогом. Італїйський форт Монте Верена є ще в наших руках. В долинї Бренти веде ся наступ на ворожі становища коло Кіези. **Число здобутих від 15 мая с. р. гармат піднесло ся до 188. Наші лїтаки маринарки кинули богато бомб на зелїзничу лїнїю Сан Дена ді Піяво і Порто Ґруаро.**

Війна на Балканї.

(17|5). Без зміни.

(18|5). Не стало ся нічого важного.

(19|5). Нічого особливого.

(20|5). Положенє незмінене.

(21|5). Нічого важного.

(22|5). Нічого нового.

(23|5). Без змін.

Звіти німецького ґенерального штабу.

На сході.

(17|5). Нічого нового.

(18|5). На схід від Крошина зістрілено ворожий самолет.

(19|5). Нічого нового.

(20|5). В околици Сморгоня нїмецький летун збив на землю московський лїтак.

(21|5). Нічого нового.

(22|5). На загал без зміи.

(23|5). Нічого нового.

На полудневім сході.

(17|5). В области Вардару відперто слабий неприятельський відділ, який рушив на наші становища.

(18|5). Не було ніяких особливих приключень.

(19|5). Наш відділ лїтаків напав на ворожі табори коло Кукуша, Цаввіци, Мігальова і Солуня.

(20|5). Нічого особливого.

(21|2). Положенє взагалї не змінило ся, перешкоди які були повстали наслідком значних повений в долинї Вардару усунено.

(22|5). На загал без змін.

(23|5). Нічого нового.

На заході.

(17|5). На полудневий захід від Лєн в звязку в висадженєм мін вели ся значні боротьби на ручні гранати.

По обох берегах Мози артилєрійська дїяльність зростала по обох сторонах до великої сили.

Зістрілено два неприятельські лїтаки.

Дїяльність летунів по обох сторонах була значна. Поручник Іммельман зістрілив на захід від Донаї пятнайцятий з ряду неприятельський лїтак. Англїйський лїтак уляг у воздушній боротьбі. Летунів двох англїйських офіцирів неранених взято в неволю.

(18|5). На полудневий захід від Лєн, вели ся дальше боротьбі на ручні гранати. Нині рано відперто три дальші приступи французькі на узгірє 304.

Підчас відвороту через Есн поніс ворог на обшарі, котрий можна було обсервувати, тяжкі втрати.

Сим разом ішло о свіжу африканську дивізію, яка була мішаниною білих і кольорових Французів. Приступ предпринятий слабими ворожими силами на полудневий захід від Райхенакеркопф розбив ся цілковито.

(19|5). На західнім березї Мози взяли ми французькі рови по обох сторонах дороги Аоку Єн аж до висоти полудневого шпилю ліса Камар, піймали 9 офіцирів і 120 жовнїрів.

Новий французький наступ проти горба 304 розбив ся серед великих втрат ворога.

На східнім березї Мози піднялась хвилями до високої сили взаїмна дїяльність артилєрії.

Дїяльність лїтаків була з обох сторін велика. Поручник Бельке зістрілив 16-ий ворожий лїтак на полудне від Ріпон. Кинено бомби на дворець в Лінвіль тай на дворець галю лїтаків і касарні коло Епіналь.

(20|5). В Аргонах посунулись вперед нїмецькі патрулї по переведеню нами висадженя мін аж до другої ворожої лінії. Сконстатували вони, що ворог потерпів великі втрати в убитих і вернулись з кількома бранцями.

Знов гладко відперто кілька наступів проти наших свіжо здобутих становищ по обох боках дороги Окур Ен.

Зістрілено 5 ворожих лїтаків, з них один огнем піхоти на полудневий схід від Ваї, дальші чотири у воздушній боротьбі коло Обревіль.

Наші летуни напали з успіхом ворожий корабель коло фляндрійського побережа та захисти, галї лїтаків і двірці коло Дінкерки, Поль, Дікмінде, Поперен, Амієн, Шальон і Свіп.

(21|5). На полудново-західних стоках Мертвого Чоловіка по зручнім гарматнім підготовленю посунули ми напеpед наші лінії. Полонено 31 офіцирів і 1315 жовнїрів, здобуто 16 машинових карабінів і 8 гармат крім иншого матеріялу. Слабші протинаступи неприятеля остали без успіху.

На право від Мози, як доносять додатково, в ночи з 19. на 20. с. м. в лісї Кает відперто французький атак ручними ґранатами. Вчера не було там діяльности піхоти, але обопільний гарматний огонь доходив хвилями до дуже великого напруженя.

Коло Остенди ворожий самолет в огни наших гармат упав до моря. Чотири инші скинено в воздушній боротьбі.

Наші лїтничі ескадри в ночи знов заатакували Дінкірхен й обкинули місто численно бомбами.

(22|5). На захід від Нюпорт вдерла ся патруля нашої маринарської піхоти у французький рів, знищила оборонну обстанову ворога і привела офіцира і 32 жовнїрів у полон.

На полудневий захід від Живанші взяли ми кілька лїній англїйського становища на ширинї яких 2 клм. Нічні протинаступи відперто. Полонено 8 офіцирів, 220 жовнїрів, взято 4 машинові кріси, 3 метавки мін. Противник потерпів надзвичайні кріваві втрати.

В околиці Беррі о Бак безуспішна французька проба наступу.

На захід від Мози взяли приступом наші війска французькі становища на східнім краю горба 304 і вдержали їх проти кількох ворожих наступів. Крім крівавих втрат потерпів противник втрату 9 офіцирів і 480 жовнїрів полонених, лишив 5 машинових крісів у наших руках.

Наша добича на полудневім стоці Мертвого Чоловіка зросла до 13 гармат, 21 машинових крісів. Тут, як і з околиці Шатанкур підприняті проби ворога відбити втрачені становища — остались без успіху.

На правім березї Мози заатакували Французи кількакратно надармо наші лінії в околиці каміноломy на полудне від хутора Одромон і на горбі Во. Одначе за третім наступом удало ся їм вдертись у каміноліѵ.

Через ніч була обосторонна діяльність артилєрії в цілій области битви дуже завзята.

Наші відділи летунів повторили вчера пополудни з замітним успіхом атаки на етапову пристань Дінкерку. Ворожий лїтак впав по воздушній боротьбі в море. Дальші 4 лїтаки зроблено нездатними до боротьби в области наших лїній. Поручник Бельке зістрілив на полудне від Авокур і на полудне від Мертвого Чоловіка 17 і 18 ий лїтак. Цїсар іменував його капітаном.

(23|5). Намір протинаступу Англійців на полудневий захід від Живанші пізнано заздалегідь, а виконанє його спинено запірним огнем. Відперто менші наступи англійські коло Роклїнкур.

В области Мози була особливо жива дїяльність боєва наслідком великих зусиль ворога зробити протинаступи. По лївім боці ріки взяли ми на полудне від лїса Самар французький бльокгавз. Французькі наступи на схід від горба 304 і на полудневім стоці Мертвого Чоловіка розбили ся. По правім боці ріки прийшло на фронті на північ від хутора Тіомон до лїса Кает до завзятих боїв піхоти. По сильнім підготовленю огнevім Французи вдерли ся до наших передних становищ, але наші протинаступи виперли їх на крилах атакованого відтинка назад з сих становищ. На полудне від села і на полудне від бувшого форту Дуомон, котрий зрештою є сильно в наших руках, боротьба ще не покінчена.

На північний захід від форту Во ми відбили передний рів, котрий передучорн хвилево впав у руки ворога.

Мінами знищили ми на горбі Комбр першу і другу французьку лїнію на значнім просторі.

Під Во лє Паляме і Сизе, на горбах на полудневий схід від Верден зломано головно артилєрійським огнем ворожі наступи. Малі відділи, котрі вдерли ся в наші рови, там зчищено.

Ворожий лїтак на полудневий захід від Ваї стручено.

Подїї на мори і у воздусї.

(17|5). Вчера по полудни англійські сили морські прибули перед побереже Фляндрії. Торпедовці та кораблї нїмецькі, остаючи на сторожі, виплинули і вивязала ся коротка боротьба артилєрійська на велику віддаль. Підчас боротьби один із нїмецьких лїтаків кинув бомби на неприятельський контрторпедовець та вцілив в задну вежу команданта неприятельського корабля.

Зі світа.

Америка піднимає мирову акцію.

Доносять з Вашингтону, столиці Сполучених Держав північної Америки, що президент Сполучених Держав Вільзон старає ся положити конець світовій війнї і предложити всім воюючим державам зійти ся на нараду в справі мира.

Справою закінченя війни і розпочатя мирових переговорів заняв ся також парлямент Сполучених Держав, що радить тепер в Вашингтонї. Комісия палати послів приняла однозгідно революції, які уповажнюють президента Вільзона, щоб в цїли покінченя европейської війни запросив держави земської кулї на наради в цїли зорганїзованя розємного суду або иншого тїла, якеб вирівнало всі міжнародні спори. Комісия ухвалила на сю цїль 200 000 долярів.

Думають, що посередництво Вільзона таки вдасть ся і воюючі держави приймуть його предложенє та ще перед надходячою зимою покінчать великанський пролив крови.

Росія.

Інтересну статю написав найвпливовійший російський редактор Мєншиков в „Новім Времени“, стверджуючи надходячу дуже грізну голодову руїну в Росії. Тільки дурисвіти можуть полагоджувати справу голоду словами „Війна скінчить ся незабаром“. Стоїмо еще перед великими битвами. Військо знова забере нові робочі сили з села і знова потерпить господарське заосмотренє з причини зелїзничих трудностий. Припустім, що війна скінчить ся за пів року, щож тоді? Чи в тім случаю остаточно відтрутимо від себе зближаюче ся до нас марево голоду? Навіть, коли мир буде заключений, мине богато часу, заки буде переведена демобілїзація (розпущенє резервістів до дому). На сотки тисяч полонених як на силу робочу не можемо числити довший час. Натомість не вернуть зовсім ті, що погинули, а ранні вернуть лиш на те, щоби їсти. Словом — також мир не верне нам сеї сили, котра заснула в борбі з Німцями. Хтож увірить, що наші фабрики, варстати, копальні, відразу, в протягу одного дня будуть могли підняти працю? Мир, який можливо в осени с. р. буде заключений, не буде мати також ніякого значіня для зборів з поля в сім році. Зі зменшених значно зборів з поля, значну частину треба вислати за границю для покритя воєнних коштів. Внутрішний ринок з трудностию знесе дорожню збіжа, яєць, мяса, набілу. Чи то не є хвиля такої біди для бідних консументів (споживців). Длятого треба, — кінчить автор — щоби ціла Росія, почавши від Петрограду, приготовала ся до боротьби з зближаючим ся голодом. Існує тільки одно средство боротьби, а се управа рілї, щоби як найменше управної рілї лежало необробленою. — Мирові настрої в Росії ширять ся щораз більше і що раз більше людий в Росії вірить в те, що слїдуючу зиму будемо проживати вже в мирі!

Італія

В Італії дається ся відчувати сильний недобір збіжа. Провінціональна колєгія Новари, котра замовила збіже за два міліони лірів, а одержала від правительства трету часть, зажадала решти замовленого збіжа, бо запаси, які має, вистарчуть всего на тиждень. В противнім случаю можна побоювати ся загальних заворушень. Млини в провінції Турин і Кунею здержали свою працю, бо не мають що молоти. Дневники пишуть, що довше не можна серед таких обставин жити, бо вони грозять небезпекою заворушень. Цікаве в політичнім світі є й те, що італійський король Гумберт стрінув ся з бувшим міністром заграничних справ Джіолїтім, котрий всіми силами противив ся виповідженю війни Австро Угорщинї, а коли війна вибухла, то усунув ся зовсім на бік, предвиджуючи, що Італію стріне погром. Король в послідних часах кілька разів взивав Джіолїтія до себе, який з ріжних причин не міг стрінути ся особисто в королем. Аж тепер лучила ся йому нагода поговорити з королем, а се тому, що головні точки спору між Джіолїтім і Саляндрою вже уступили. Італія завдячує впливам Джіолїтія, що фронт Італії не поширив ся, та що Італія відмовила помочі і станула на рівні з кольоніяльними військами. Джіолїті запобіг арештованю німецьких кораблів в італійських портах, та віддаю їх фльоті почвірного порозуміня. Італія за старанєм Джіолїтія не підписала італійсько англійського торговельного договору, котрий вбув Італії ще більше звязав руки. Впливи Джіолїтія віджиють — здасть ся — на ново по найновій-

шім погромі італійської армії в полудневім Тироли, тим більше, що настрій італійського населеня значно присмирнів і не є зовсім такий бунчучний як перед роком.

Андрій Бабюк.

В день Воскресеня.

Весняний легіт хитав галузками кучерявих верб, звівав час від часу білі листочки квіту з розцвілої черешні... Веселе сонічко сходило, благословило великий день. Ясні промінї тутилили ся до біленьких хат, заглядали любо в маленькі — чорні віконця до середини. На горі, на котрій у зелені тонули три сірі бані церковці, стояли з Божими дарами свято прибрані селяни.

Священик заспівав перший раз „Христос воскресе!“... У відповідь йому заридав народ, облив ся горячими сльозами...

Коло молодої Настї, стоїть притулившись її одинока дитина — потіха Юрочко.

— Мамо! Цому тата нема? Та ви казали, сцо плийде!

— Прийде, прийде синку! От, що ще не видко... — успокоювала Юрочка, а сама обтерла білим платком заплакані очі...

Сивий дідусь Яким, схилив свою старечу гомову на груди і понуро вдивив ся стомленими очима в роспяте Христа.

— Великий мученику, Спасе! — шептав старий. Шлю до Тебе мою щиру молитву, помилуй мого сина, спаси його... Дай менї дожити ще тої хвилї, коли він поверне з тої проклятої неволї, холодної Сибіри... О воскрещий Христе, помилуй нас!...

Біля угла церкви, приперла ся молода Марійка і сумно впялила свій зір у землю. Шептала молитву:

— О Діво Маріє! Не дай загинути мойому Івасеви, що за правду і волю стоїть у полі слави! О Пречиста! Не оставляй нас!... — і дві горячі сльози — перлини впали з її карих оченят, скотили ся по рожевім личку і розбили ся в порохи на землї.

А бідна — обдерта сирітка Оленка, ходила понад річку лугами, збирала зелений барвінок з синіми і жовтими квітками, та плела віночок.

Вода тихенько плила в світи і лише час від часу зашумів тужно луг.

Оленка станула над берегом, схилила сумно свою головку, а дві слези заблищали у її синїх очках. Присіла, пустила на воду віночок і затягнула своїм дзвінким — тоненьким голосочком:

Пливи, пливи мій барвінку любий зелененький
Прибудь, прибудь ти до мене, батеньку рідненсенький...

Луг зашумів голоснійше, наче озлоблений чим, здавало ся відповідав бідній сирітці:

Не прибуде твій батенько сьогодня у гості,
Сира земля придавила його старі кости...

— — — — — — — — — — — — — — —

Весь народ зняв руки в гору і молив воскресшого Христа о мир і спокій.. Тільки мала Оленка ходила байдушно понад беріг, збирала квітки, плела вінки та пускала з водою.

Січова станиця, в маю 1916.

Д-р Андрій Чайковський.

Зі збірки „Вісім місяців під медвежою лабою“.

X. Воєнна література.

Справді Москалї майстри в брехнї. Збреше як по маслі, і жадному не можна вірити. Почавши від воєнних звітів, а скінчивши на щоденнім житю. Московські воєнні звіти все дуже чванливі. Усюди Германців бють, Австрії вже нема. Дорога на Берлін вже отворена і тому Німці так боронять Кракова. Німецькі втрати величезні, полонених тисячі. Германці мусять бути розбиті, бо того хоче цар і ціла Европа. Німецький цісар вийде на тім най гірше. В російських ґазетах появляють ся довжезні статі ріжних знатоків. Довжезні, а змісту у них нї трошки. Видно, що там платять авторам заплату від стрічки. Прочитаєш все і не розумієш, що автор хотів сказати.

Розумієть ся, що Москалї заєдно в офензиві, навіть тоді, як подають ся взад. Раз писали, що на якімсь там відтинку вони подали ся взад, але з приємностю стверджують, що те місце як раз на дорозї до Берліна. Є і описи ріжних воєнних приключень. Тут якийсь козацький унтер Магнатов впав до німецьких окопів і висік цілу роту Німців. Другий знова на чолї двайцятьох козаків забрав в полон цілу роту Німців. Навіть знаходили ся малі хлопці у війску, що цілі роти Німців брали в полон. А які то страшні німецькі звірства! Якийсь козак попав в полон і не хотів зрадити русских становищ. Зате взяли його Німці на муки. Він показував нарізи шкіри на лици і на удах і брак кусочка уха. Таких самісеньких фактів більше, а ціле мучеництво кінчить ся на таких скіряних нарізах і з браком кусочка уха. Відтак йдуть описи чудесного увільненя з неволї і втеча до своїх. І слїпий би пізнав, що то самокалїченє, але в Москалїв дістаєть ся за се Георгія І. кл. і приділенє до царської свити. А далї стверджуєть ся, що Мадяри і Венґерци вживають куль дум дум. Російські власти заповідають, що у котрого австрійського жовнїра знайдуть такі кулї, буде повішений. А далї знайшли у полонених під Станиславовом в торністрах шнурки. Полонені говорили, що шнурки мають на те, щоби ними вішати москвофілів. По занятю Станиславова і Коломиї нашими військами прийшли вісти, що там Австрійці повісили 150 і 80 людий, між иншими президента станиславівського окружного суду і одного адвоката. Опісля сї вісти відкликано. Російські ґазети всі стали істиннорусскими. Навіть „*Кіевская мисль*“ стала чорносотенною на рівні з „*Голосомъ Москвы*“. Далї довідали ся ми, що колишні поступові люди як Андреєв і Горкий стали в ряди чорносотенців.

До Самбора привозили богато брошур, віршом і прозою, ріжних насмішок на Австрію і Німеччину і їх цісарів. Були і такі образки. Те все стояли на виставі в Ризници.

Знова-ж *Прикарпатская Русь* вела постоянну рубрику під написом „свабадітєльная вайна“. Тут містили ся не лише воєнні звіти ґенерального штабу, але і доноси на мазепинців і на звірства Австрії. Станиславівський крилошанин Гордієвський відмовив ся правити благодарственне богослуженє за побіду Росії, і на жаданє військових властий посмів сказати: „я не розумію“. Там знову привезено до шпиталю постріляну Австрійцями пятнайцятьлітну дівчину з Карпат. І за що-ж? За те, що як в її хатї скрилась австрійська патруля, а надійшли Москалї, то вона вибігла з хати з крикоо: Австрійці, і в такий спосіб хотіла „русская дєвушка“ остерегти русских салдатів. Тоді Австрійці дали стріл. Знову ж якийсь „русский крестянін“ побіг з патріотизму остерегти, що в селї Австрійці. Як можна за такі патріотичні почуваня карати? То хиба некультурна Австрія до сего здібна!

„*Прикарпатскую Русь*“ зачинає нападати „*Львовское Военное Слово*“ і то дуже штемпним словом. На те вона мовчить, нї словом не відозветь ся. Собака не сміє теж гавкати на свого пана, коли її деколи копне. Але іде якась підпольна робота, бо „*Львовское Военное Слово*“ перестає виходити, і появляєть ся допера на 1. цвітня 1915 р. зі статею знова проти галицьких москвофілів.

На картинах всї гузари помальовані на червоно, розуміє ся, вони втікають, а Москалї їх бють. А тим часом ми знаємо від Москалїв, що нашої кінниці Москалї боять ся як чортів.

По при германські варварства цїлий брак культури, поступу технїки. Вони вправдї вживають якихсь труючих газів, але у Франції думають над способами, щоби їх зробити не шкідливими. Зате якийсь Італїєць винайшов спосіб, що на далеку віддаль потрафить спричинити вибух. З тим винаходом поїхав він як раз до Франції. В ґазеті можна стрінути напись статї, котра своїм змістом її не оправдує. „В Австрії голод“, бо в Трієсті казали домішувати до муки 25% муки кукурудзяної. Або „зміняють як рукавички“, а то головна команда німецька післала якогось генерала з російського фронту на французький.

Знова ж в Румунії якийсь приятель Росії Таке Йонеску і Філіпеску товчуть ся як Марко по пеклї і агітують за війною з Австрією, і є річ певна, Румунія виступить невдовзї проти Австрії. А тим часом самі російські офіцири говорять на Ромунію, що ето настоящая сволоч. Або у Відни революція. Многотисячна товпа зібрала ся у похід. Люди з Відня утїкають масово до Італії, а цісар потайки виїхав з Відня до... Шенбруну. І дивувати ся лише, що в Росії була суспільність, котра такі небилиці могла читати. В її уяві Шенбрун то певно аж в Америці, коли не в Австралії.

XI. Цікава стріча.

З початком занятя Самбора зайшов я раз до одного дому, де стояли кватирою запасний (резервовий) лїкар і аптикар. Вони як раз сиділи при снїданю і мене запросили на чайок. А просили так, що годї було відмовити ся. Присїв ся я до стола. Оба були вже під чаркою, а особливо аптикар, котрий або більше випив, або мав слабшу голову. Йде гутірка про політику. Отже довідую ся від них, що Перемишль і Краків взяті а русскі йдуть на Берлїн. Аптикар говорить:

— Австрія уж не существует — кажуть — тепер на Германію черга, і добре й так, най з нами русскими не зачіпаєть ся. Русский розум, не то що німецький. Ми що обдумаємо, то так тому і бути.

— Пєр! каже лїкар, прошу тєбе не говори дурниць.

— Що? хиба я зле говорю? Ми освободили русску землю і тут тепер будуть панувати лише русскі люди, всьо проче вон!

— Пєр! прощу тебе, не перебивай, я хочу з доктором поговорити розумне слово, а ти бовтаєш як баба. Бо прошу вас, наші салдатики які то розумні і проворні люди. Знаєте, як вони направляють дороги? Беруть плоти, кидають в болото, і дорога вже готова.

— Замовчи Пєр! Їй Богу, ти свиня, не даси менї до слова прийти.

— Жидів не бійтесь. Ми їм зробимо Кішинєв, а тоді наступить рай так як у нас в Росії, тут будуть панувати лише ви русіни з нами русскими.

Аптикар виходить, а лїкар каже:

— Не вірте тому болтунови. У нас в Росії цїлком раю нема а хиба пекло.

Вертає аптикар:

— Кажу вам, що лише в Росії добре. Ваш цісар не хотів війни, то добрий чоловік, і тому ми дамо йому досмертну пенсію, але Вільгельм піде в Сибір, їй Богу.

— Пєр! Як не перестанеш, то їй Богу дістанеш в морду.

— Нам всїм буде добре, у нас канстітуція, у нас цар батюшка.

— До чорта твоя канстітуція!

— А цар?

— Цар дурак такий як і ти, кукла, тай нічого більше.

— Я не позволю царя обиджати.

— Вот тобі на! каже лїкар і кидає попельничкою, в яку хтось наляв вина, на аптикара. Замарив йому блюзу.

Аптикар зриваєть ся і хапає за шаблю.

— Пєр! не руш, бо їй Богу набереш по морді, заки шашку витягнеш.

Я бачу, що забава зачинає бути широка, хапаю тайком шапку і виношу ся по англійськи т. є. з нїким не пращаючись.

Убійник дївчат з Чінкоти.

В попереднїм числї донесли ми про незвичайний злочин, якого допустив ся огидний злочинець, бляхар Беля Кіш з Чінкоти коло Будапешту на Угорщинї, котрий у своїй хатї удусив богато дївчат, а по обрабованю їх з гроша, клав трупи в бляшані бочки, лютував і складав у своїй дровітни. Нинї подамо деякі близші подробиці про сей злочин і самого злочинця.

Беля Кіш, опришок з Чінкоти, не має в історії злочину послїдних часів рівного собі

взірця; він мордував з цілковитою холоднокровностю, з незвичайним спокоєм і не мав ніяких скрупулів. І тільки в сей спосіб міг побільшувати свої злочини і укладати бочки з мертвим тілом убитих ним жертв, одна коло другої. Кіш був з фаху бляхарем і як звичайний дрібноміщанин, котрий не мав нічого спільного з кровю, був вільний від якихчебудь підозрінь. Тимбільше, що його фахові здібности помагали йому в затираню слідів поповнюваних ганебних вчинків, і колиб не надійшла буле нинішна війна, а Беля Кіш не мусів вбирати військового мундуру, скількість бочок з жертвами його жорстоких вчинків, булаби дальше побільшувала ся; а Беля Кіш вмерби смертю справедливої людини і доперва по літах довідалиби ся люди о тім великанськім мордї.

У звітах про сего безпримірного злочинця, шукаємо мимоволї описів його особи. Застановляємо ся на тим, чи не було чого такого в його поведеню, що вказувалоби на ту тайну, яку крила совість того чоловіка. Ні. Був се звичайний тип ясноволосого, товстого міщуха, не першої вже молодости, числячого около 40 літ, який одначе дуже уважав на свій зверхний вигляд. Любив гарно вбирати ся, носив золоті ланцушки від годинника, а на пальцях блищало кілька золотих перстенів, які були для бідних служниць і сільських дівчат дуже приманючими.

„Любий пан Беля“ тїшив ся загальною пошаною, бо був товариский і веселий, завсїгди з усмішкою і жартами на устах, а звісно, жінки люблять веселих людий, не дивниця, що богато дівчат тужило за ним і мріли, якби то стати „панею майстровою“.

Беля Кіш зумів також сю загальну пошану і довіре знаменито визискати. Любили його не тільки женщини але і мущини. Даровано йому се, що нераз виїзджав до Будапешту, нераз дуже часто, звідки вертав майже все в товаристві якоїсь незвісної в Чінкоті жінки або дївчини. Люди відносили ся до тих його звичок з поблажливостю, впрочім Беля Кіш вибрав собі таке мешкане, що підозрівати його о які злі вчинки булоби не на місци. Не вибрав він собі якогось від людного і самотного дому, анї не спрятував своїх жертв в лїсах і багнах.

Кіш мешкав в домі, в якім мешкали також і инші люди. У віддалї двох метрів від його вікна находить ся будинок касина, а в тім самім домі находить ся аптика, до якої в ночи треба дзвонити, коли хто чого потребує. Щоби дістати ся до місця сховку („цвинтаря“) своїх жертв, який находив ся в дровітни, мусів Кіш переходити через малий город. Але дім, в якім Кіш мешкав, мав ту одну значну користь, що улекшувала йому ту злочинну роботу, а іменно се, що в недалекій віддалї находив ся зелїзничий дворець. В разї запиту про котрубудь з його знакомих дівчат що були у него, міг дати легку відповідь, що вже відїхала.

Слїдство не виказало ще, чи давний послугач а відтак громадський поліціянт, Іван Нодь, був помічником Кіша. Певним є тільки се, що Нодь, звісний пяниця і нероба, помагав Кішови при його ошуканчих дїлах з видурюванєм гроший від дївчат під позором супружества. Але правдоподібно не був він так вільний з викидів совісти, як його учитель, бо, коли лежав в будапештанськім шпиталї говорив богато в горячцї про справу мордованя женщин. Кіш був типом того рода, що спить спокійно. Провадив він переписку з 174 дівчатами, з яких сїмдесятьдвом прирік оженити ся. Грошеві суми які приходи до него в ріжних листах, виносять около 13 тисячів корон, не було йому отже тяжко грати ролю сільського дуки. Маючи гроші, міг дуже легко свої жертви одурити а відтак їх стратити. Спосіб мордораня був одначе все однаковий. Нападав в ліжку і дусив шнуром, способом очевидно незвичайно зручним і випробованим, так що всякий опір був неможливий. По доконаню морду укривав мертві тїла в бляшаних бочілках, а накриву старанно наложив і примоцував циною, що йому як бляхареви, не було тяжко. Бочки уміщував в дровітні, до якої не дозволяв нікому вступу.

Після того всего, з війною мусів йти до війска, а як чоловік що жиє після правил порядку, віддав своїй господині пачку з письмами, яку в разї його смерти на поли бою, мала віддати громадському писареви, що на Угорщинї зве ся нотарем. Сю пачку тепер отворено, одначе не знайдено в ній ніяких признань ні особистих записок злочинця. Кіш вдоволив ся тільки перехованєм листів жертв своїх злочинів і тих, що мали остати ся жертвами його огидних рук. На підставі тих листів можна тепер розпізнавати тіла помордованих. Одинока се на разї дорога, бо Кіш мав на сербськім фронтї згинути на пятнистий тиф, хоч дехто каже, що він зі шпиталю в Сербії утїк, і десь ще укриває ся.

Беля Кіш — се тип злочинця майже небувалого. Він спав, їв і працював посеред мертвих тїл своїх любовниць, котрий не задрожав, душачи свої нещасні жертви. Старанно і сильно замкнені і залютовані, спочивали вони в своїх бляшаних трумнах, декотрі на віт єще в строях, зароблених розпусним житєм, инші в бідній селянській одежі. А Беля Кіш не бояв ся зовсїм тих памятників своїх огидних вчинків і провадив між ними житє без журби і викидів совісти.

Так отже на зверх — для людського ока — був він чесним, спокійним бляхарським майстром, а в дійсности, був він творцем найстрашнійшого злочину. Беля Кіш був рівнож одним з цікавих людських потвор з „двома головами“.

В остатних днях донесли деякі угорські газети, що натрафлено на слїд побуту Кіша. Поліція довідала ся, що одна дївчина з Центи одержала картку з поля, писану дня 17. цвітня 1916. Картку сю дістала поліція в свої руки. Кіш предкладає тій дївчині з нею оженити ся і доносить, що не є на фронтї, лишень поза фронтом, в етапі. На картції є зазначене число полевої почти, полку, компанії, при яких Кіш служить і на підставі сих вказівок поліція веде вже слїдство. Але мабуть се донесенє деяких газет про викритє побуту Кіша є неправдиве, бо доси ще Кіша не арештовано.

НОВИНКИ.

Наради з намісником Діллєром. Галицький намісник генерал барон Діллєр був мин. тижня у Відни, щоби в ріжних справах нарадити ся з польськими і українськими провідниками. В пятницю 19. мая с. р. відбула ся у него нарада відпоручників Загальної Української Ради під проводом д-ра Костя Левицького, до котрих прилучив ся заст. голови „Сільського Господаря“ о. Тит Войнаровський. Д-р Кость Левицький на нарадї предложив цїлий ряд домагань, що стоять в звязку зі справою відбудови краю, яких сповненє лежить в нашім народнім інтересі, а з окрема в інтересі нашого селянства. Відтак предложено з черги наші домаганя в справі університетській, в справі нагляду шкіл середних і народних та в справі політичної адміністрації краю. Окремо обговорювано ще відношенє пресових галицьких властий до українських часописий, порівнуючи його зі свободами, які має преса польська. — На місник дав у справі відбудови Галичини вичерпуючі пояснення, і запевнив, що предложені бажаня розслїдить і буде їх трактувати прихильно.

Д-р Евген Олесницький приходить до здоровля. Перед двома місяцями занедужав у Відни тяжко на частинне пораженє наш діяльний і заслужений провідник посол д-р Евген Олесницький. Тепер починає він поволеньки приходити до себе і вже може дещо перейти ся, хоч все ще при помочи других. Його відвідують щоденно політичні приятелї та найблизші знаймі. Дуже живо цікавить ся всїми національними українскими справами. Сподіваємо, що незабаром зможемо подати нашій суспільности ще веселійшу вістку — про повне виздоровленє нашого заслуженого провідника.

Про житє митрополита Шептицького, що проживає на засланю в глубокій Росії в місті Курску доносить українська американська *Свобода* таке: Російський міністер внутрішних справ повідомив митрополита Шептицького, що він дістав порученє — мабуть від самого царя — заострити свій догляд над ним. Сего приказу придержують ся точно до нинї, лише добре серце поодиноких сторожів не дозволяє митрополитови Шептицькому відчувати наглядно острого приказу. Мотрополитови не вільно навідувати ся до католицької церкви. Проходи відбувають ся до 9 рано під подвійною сторожею на подвірю вязниці. Службу Божу може відправляти у себе. Не вільно йому з нїким зносити ся, може читати виключно тільки московські книжки не політичного змісту. Переписку точно контролюють і часто конфіскують його листи. З митрополитом є тільки його слуга.

Патріотизм української селянки. Петронеля Костів з Лагодова пов. Перемишляни, жінка Михайла, який служить при війску від серпня 1915, мимо того що не побирає ніякого причинку, і є зовсїм бідною, зложила на руки пароха о. Теодора Сахна квоту 100 К, яка була майже цїлою її готівкою на „Червонний Хрест“, заявляючи при тім, що дає сї гроші для тих, що свою кров ллють за вітчину і щоби не було нї одного Москаля на українській земли.

Коломия для ген. Пфлянцера-Бальтіна. Рада громадська міста Коломиї на засїданю 8 мая с. р. надала генералови Пфлянцерови Бальтінови освободителеви й оборонцеви Коломиї, з приводу іменованя його генералом полковником почесне горожанство. Дня 10. с. м. делєгація ради удала ся до ген. Бальтіна, щоб повідомити його про надане почесного горожанства. Ген. Пфлянцер Бальтін приняв депутацію дуже ласкаво і позволив назвати одну з вулиць міста своїм іменем. Того самого дня в святочно пристроєнім місті відбув ся вечером святочний похід в честь ген. Пфлянцера Бальтіна.

З Тернополя під московським кнутом доносять київські часописи, що страшна війна дала в знаки мешканцям міста. Населенє міста позбавлене всякого зарібку та приковане до місця, терпить страшну нужду. Послїдними часами звернули власти увагу на виголоджений нарід, та позволили на отворенє склепів в місті і околиці де продають найпотребнійші товари по можливо приступних цїнах. Однак як здаєть ся така поміч приходить за пізно і сама в собі є недостачна.

Вислїд четвертої воєнної позички. Дотеперішний вислїд четвертої воєнної позички виносить в Австрії 4 міліярди кор., (чотири тисячі міліонів корон) а на Угорщинї около 2 міліярди, отже менше більше стільки що й третої воєнної позички.

Скликанє угорського парляменту. Президент міністрів граф Степан Тіса повідомив президію угорського парляменту, що цїсар скликав на 7 червня с. р. угорський парлямент і зарядив, щоби члени парляменту котрі є при війску дістали відпустку на час парляментарних засїдань.

Смерть начального вожда мадярського повстаня 1848 р. В ночи з 19. на 20. с. м. помер у Будапешті в 98 роцї житя Артур Гергей начальний вожд, диктатор мадярського повстаня 1848 р. Уроджений в 1818 р. він скінчив військову школу і служив якийсь час офіцером, одначе швидко покинув військову службу і віддав ся наукам. В 1848 р. вступив в ряди повстанців і тут швидко осягнув ступінь начального команданта армії, а по усуненю Кошута з'єдинив у своїх руках найвисшу військову і цивільну власть. Одначе повстанє вже довго не вдержало ся: під Вілягош Гергей піддав свою армію Москалям і видав до повстанців приказ скрізь піддавати ся. Кошут і взагалі повстанці обвиняли тоді його в зрадї, одначе він з часом виправдав ся в очах своєї суспільности, так що тепер всї признають що він піддав ся з патріотичної спонуки, щоби супроти безвиглядности повстаня не проливати далї крови повстанців. По здавленю повстаня був Гергей довгий час інтернований. Аж по 1867 р. привернено йому горожанські права, але в політич-

нім житю Угорщини не грав він пізнійше ніякої ролї.

Проти доносництва. Війна з природи річи потягає за собою заострене ріжних постанов особливо в области карного права, а се тому, щоби людий, які ділають на шкоду оружної сили зробити заздалегідь нешкідливими. Сю обставину використовують тепер ріжні несовісні люди і роблячи доноси на своїх противників, людий впрочім невинних, спричинюють їх арештоване або приміщене в Талергофі. Ся страшна язва поширила ся передовсім у нас в східній Галичині і неодин з наших людий опинив ся в криміналї або в Талергофі тільки виключно в наслідок без підставного доносу, що він москвофіл, або що підчас наїзду знав ся з Москалями. Щоби сїй язві положити конець видало ц. і к. міністерство війни такий обіжник до властий на воєнній области: Є воно наслідком теперішного воєнного часу і теперішних відносин суспільних, що деякі чинники визискують неясне положене, щоби проти своїх конкурентів в званю та других нелюбих собі осіб виступати перед властями і військовими командами з доносами як і клеветами, а слїдом за тим зробити ті особи менше або більше зручно підозрілими в очах органів публичної власти. Хоча не можна таких доносів з гори зовсім відкидати і кожде спостережене дотичної власти — в тім і кожду поголоску належить строго і докладно провірювати і досліджувати, то одначе належить безумовно запобігати, аби доноси осягали свою ціль і доводили до неоправданих заряджень. Відносить ся отсе з'окрема до управи неприятельських областий, де мусить бути уґрунтована і оправдана пошана і признане для незломимої і понад наклепи висшої справедливости австро-угорської воєнної управи. Начальна команда армії почуваєть ся отже спонуканою видати отсї зарядженя в цїли покладеня краю доносництву. Як що річево безсторонне досліджене доносу викличе оправданість його, то належить очивидно почати конечні кроки проти поданих осіб; за те належить поступити з без'оглядною строгостю по мисли карних постанов про клевету і вводжене власти в блуд в кождім поодинокім случаю не правдивого донесеня, належить тежсаме примінити в тім случаю поліційні міри. Проти клеветників і донощиків належить успішно виступити, аби запобігти поширюваню течій, які тим паче на занятих областях виходять саме від осіб негідних довіря. В случаю, в котрім зайде злобний донос, належить факт провини без названя оклеветаного подати до публичного відома, як і вимір кари способом в даній місцевости принятим, а саме о скільки можна в тих верствах населеня, до яких належить донощик. При підозрілих доносах треба заповісти їх основне провірене і вказати на його наслідки. Всім органам ц. і к. заряду військового накладаєть ся обовязок, щоби побіч найбільшої строгости і чуйности в обороні справедливости і закона, безоглядно поборювали всякі підступи і злобні клевети, спрямовані проти чесного населеня краю. — Від себе додамо, що наші люди повинні вносити карні донесеня до державної прокураторії о клевету проти всїх несовісних донощиків, про яких довідають ся, що внесли безподставний донос.

Недозволене ношене військових мундурів. В послїдних часах ширять ся случаї, що особи які не є при війску, носять без дозволеня військові мундури. Так перебрані допускають ся ріжних обманств, переводять реквізицію, уряджують збірку металів для війска і т. д. На того рода підозрілих людий повинен кождий звернути увагу найблизшої військової або поліційної власти.

Розвязане думи. З Петрограду доносять, що в посольських кругах ходить чутка що президент міністрів Штірмер був у царя і предложив йому розвязати думу, та що помічник міністра внутрішних справ ґраф Олександер Бобрінський дістав з гадючих фондів 5 міліонів рублів на переведене виборів до пятої думи, щоби послами вийшли тільки ті, кого собі бажає теперішне правительство.

З тайн царського двора. Вість про замордоване любимця царя чародія Распутіна не справджуєть ся. Окрім його великого впливу цар є дуже слухняний ворожбитц Вурдбовій, яка знов стоїть під впливом великої княгинї Міліци доньки чорногорського короля Микити, а жінки вел. князя Миколи Миколаєвича. Сї личности мають вести нині в Росії цїлу політику. Від їх рішеня зависить добро і будучність російського царства. Становище великого князя Миколи Миколаєвича є дуже захитане. З нагоди здобутя Трапезунта заказано виставляти в Петроградї прапори. Коли в Тифлїсї офіцири з нагоди свята полку встали з витягненими шаблями, щоб тим способом віддати поклін царови, Микола Миколаєвич сам один сидів дальше.

З нагоди арештованя бувшого міністра Сухомлїнова доносять російські ґазети, що коли члени слїдчої комісії явились у него, стрінули його в сходовій клїтці. При домашнім трусї знайдено хлопську одежу, яка служила міністрови до передяганя. Між візитовими картами звертав на себе увагу білєт оув шого мужа довіря німецької амбасади в Петроградї Викрито також, що Сухомлїнов послугував ся в телєфонїчних розмовах умовленими знаками.

Відкрите богатих покладів золота В саянських горах в Сибіри, що лежать на сибірсько-монгольскім пограничу, відкрито богаті поклади золота, срібла і міди. Знайдено там куснї міди, що важуть до 4 кільограми і куснї золота, що важуть 30 ґрамів. Декотрі жили містять рівночасно золото, срібло і мідь. Американські банкири тою справою дуже зацікавили ся. На берегах рік, виплаваючих з північного стоку саянських гір, від горішного Єнїсею до ріки Анґари, над котрою жиють заслані з Галичини Українцї, вже від року 1839 почавши, відкривають богаті поклади золота. Сї гори є богаті зрештою також в численні лїчничі жерела, поклади мармору, сірки, та виборного ґрафіту.

Скажені коти. В Коломиї лучили ся два случаї скаженини між котами. Недавно тому скажений кіт покусав дитину, а пізнійше инший скажений кіт покалїчив 6 осіб, які мусїли від'їхати в цїли лїченя до Кракова.

Відбудова Галичини. Польські часописи доносять, що акція в справі відбудови Галичини має розпочатись в найблисшім часї. Особисті справи, які стоять в звязи з зорґанізованем потрібної в тій цїли інституції є вже полагоджені. Як управитель тої краєвої централї має бути іменований віцепрезидент намісництва Ґродзїцкий як начальник господарського відділу, професор краківського університету д-р Новак, а як шеф технїчного відділу радник двора Інґарден. На чолї торговельно-промислового відділу мав станути пос. д-р Стеслович, але він того становиша не приняв і тому тепер іменують начальником сего відділу кого иншого. Листа членів прибічної фахової ради, яка буде зложена з 24. членів, вже усталена. Аж до уложеня програми відбудови одержить Централя фонд 15 міліонів кор. та осібний фонд в квоті 5 міл. корон на уділюванє кредиту ремісникам. Окрім сього буде зорґанїзована осібна секція Воєнного Кредитового Заведеня з директором на чолї. Вона буде давати позички особам, які потерпіли шкоди в наслїдок воєнних подій. Від себе додамо коротке поясненє, що всї директори і начальники інституцій для відбудови краю є польської народности, а тільки в прибічній радї відступлено нам кілька місць.

Над російським фронтом. Справи ц. к. суду повітового в Залїзцях перенесено тим часово на ц. к. суд повітовий в Зборові.

Потреба адвоката. Нам пишуть: В Мущині, повітовім містї побіч Криниції, бракує другого адвоката. З огляду на се, що се околиця чисто українська, адвокат Українець може числити на матеріяльно корисну позицію. Попередний адвокат Булик жив собі з своїм конципієнтом Гасаєм дуже вигідно. Не треба переконувати, що адвокат Українець може числити на сильне поперте нашого духовенства та учительства.

Асиміляторський курс у Польск. Королївстві. Референтом для жидівських справ в занятих краях іменовано адвоката д-ра Товію Ашкеназе, який відбуває військову службу. Референтом для жидівських шкільних справ іменовано д-ра Маєра Балабана.

Страшна недуга. Один з сербських полонених захорував на проказу, недугу, про котру говорить ся вже в святім письмі і котра є тільки в горячих краяк. Є то одна з найстрашнїйших хоріб, які собі можна уявити. Чоловіка цїлого окриє одностайний струп і вилїчити його нїколи не можна, бо тїло хорого гниє і відпадає куснями. Людий таких зараз відділюєть ся, а називаєть ся їх прокаженими. Намісництво поручило лїкарям, щоби звертали увагу на появу сеї найстрашнїйшої недуги. котра то недуга належить в Европї до дуже великих рідкостий.

В справі жертв для отемнїлих на війнї. Читаємо в орґанї митрополичого ординаріяту: Минулого року повстала при міністерстві внутр. справ у Відни окрема кураторія, яка поклала собі за задачу заопікуватись тими жовнїрами, що стратили на війнї світло зору. Щоби тих нещасних піднести на дусї, влити в них надію й охоту до житя, привчити їх якого ремесла і через се дати їм можність заробкованя, занялась кураторія збиранєм жертв на сю цїль. В склад Кураторії покликано як представника Українців о. крилошанина Івана Чапельського зі Львова (пл. св. Юра 5). Між сими нещасними жертвами війни находить ся дуже много також жовнірів нашої народности, для яких попри матеріяльне забезпечене треба би подбати за їх релїґійні і національні потреби. Длятого є річю пожаданою, щоб і наша суспільність причинилась своїми жертвами на сю благородну цїль на руки о. крил. Іавана Чапельського. Сею справою зволять оо. духовні прихильно заопікуватись.

З „Відродженя“. На сходинах членів в суботу дня 20. с. м., відновлено товариство „Відродженє“, упрошуючи до виділу заслуженого для ідеї абстинентської п. д-ра Івана Раковського. Аґенди товариства поручено проф. Якову Яцкевичови як голові, судії В. Целевичеви яко писареви, а проф. д-ру Ів. Раковському яко скарбникови. Щоб осягнути цїль нашого товариства відродженє нашого народу з погляду морального, фізичного і економічного, утворено комісію народного господарства, яка має занятись сим питанєм теоретично, а о скільки можливе і практично. До сповненя задач, які поставило собі тов. статутом, потрібні є гроші. В цїли придбаня їх рішив новий виділ розширити свою діяльність на уживаючих умірковано алькоголю і тютюну. Вони можуть стати нашими прихильниками, одержати відзнаку, коли приречуть обмежувати уживанє алькоголю бодай о одну чарку тижнево або місячно, або о одну папіроску денно, а гріш за них зложать на цїли „Відродженя“. Числячи, що чарка алькоголю коштує 20 с. а папіроска 2 с., то гроші за обмежену чарку і папіроску дійшлиб до 12 міліонів корон річно! За гроші сї моглоби „Відродженє“ доказати великих діл. Вводячи сю новість до нашого Товариства, числимо на тисячі прихильників тому, що обмежене одної чарки або одної папіроски не буде получене з жертвою, а навпаки се обмеженє вийде на здоровлє прихильникам і на пожиток цїлому народови. Зголошеня і датки приймає канцелярія товариства „Відродженя“, Львів, ринок ч. 10. II. пов. від 6—7 вечером або голова проф. Яків Яцкевич акад. ґім. ул. Рутовського ч. 22. До філій і членів дійсних звертаємо ся з зазивом до віднови діяльности та повідомленя про се нашого виділу. — Виділ.

Виділ краєвий і українська мова. Пише нам український стрілець: Я зажадав від краєвого Виділу звороту документів, які я туди ще 1914 р. в цвітни з прошенєм запомог для конечної курації в Івонїчу, вислав. Запомоги не одержав, а документи вислано на руки матери на мій урґенс в половині цвітня с. р. Про висланє моїх документів до дому повідомлено мене відписом ч. 12.361 з датою 13. цвітня 1916 р. в язиці польськім. Відсилаємо одержане письмо назад Виділови з жаданєм написаня його по українськи.

До наших передплатників!

Хочете правильно діставати „Свободу“, то поминувши вже се, що треба **присилати гроші,** належить також написати своє імя і назвиско, село, почту **виразно.** А вже хрест божий маємо з предплатниками при зміні адреси, нїяк не хочуть люди привикнути, що конечно **при зміні адреси треба подати** попередну адресу, передовсїм жовнїри, які мають полеві почти повинні тямити, що доки не подадуть старий Feldpost, доти на нову адресу не дістануть часописи. Просимо й собі і нам прикрости не робити і **точно** придержувати ся наших вказівок.

НАДІСЛАНЕ.

Директор „Народної Лічниці“ у Львові

Др. Евген Озаркевич

приймає хорих,

ул. Підвале ч. 7.

Дім „Дністра“.

Стація електричного трамваю коло хати.

АДВОКАТ

-.:.- Д-Р ІЗИДОР ГОЛУБОВИЧ -.:.-

переніс канцелярию з Тернополя і веде її

у Львові

ул. Руська ч. 3. І пов.

Передплачуйте „Свободу“!

Оголошеня.

Для тих, що оголошують ся, подаємо до відома, що у нас є така тарифа:

Оголошеня звичайні за стрічку одношпальтову дрібним друком або її місце 20 с. — Надіслане за стрічку дрібним письмом або її місце 60 с., в оповістках 80 с., в части редакційній 1 К. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. п. по 1·50 К за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 с., найменше 60 сот. Слова грубшим друком числить ся подвійно. Передплата і :: :: належитість за інсерати платні у Львові. :: ::

УДАРОМ, СКАЛІЧЕНЄМ або яким иншим способом зранені мязи і скіра можуть і по загоєню або заблизненю єще боліти, бо нерви є на сих місцях особливо чутливими. Є отже порадно вживати домового середника, що успокоює нерви і лагодить біль, щоби позбути ся тих болів, як они тільки покажуть ся. Пригадуємо від давна знаний, біль лагодячий флюїд Феллєра, з ростинної есенції, з м. „Ельза-флюїд“ який в таких случаях віддає все добрі услуги. Позаяк такі болї могуть часто відзивати ся при праці, як ізза зміни погоди, вогкости, студени і пр. є порадно мати все в хаті кілька фляшок „Ельза флюїду“. Треба замовити 12 фляшок за 6 корон оплатно у аптикаря **E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308. (Kroatien).** Півночасно можна також замовити Феллєра побуджуючі апетит, скріплюючі жолудок пігулки рабарбарові з маркою „Ельза“ 6 пуделок оплатно 4 кор. 40 с. Є они найлагіднійшим і найприємнійшим средством прочищуючим з певним наслідом. Неменче попитним і дуже певним та сейчас ділаючим є туристичний плястер Феллєра з м „Ельза“ за 1 і 2 кор. і середник на нагнітки в плинї з м. „Ельза“ одна фляшка за 2 кор. Позбудете ся радикально немилих болїв нагнїтків.

Матеріяли до календаря „ПРОСВІТИ“ на р. 1917.

З огляду на те, що календар „Просвіти“ на рік 1917 має появити ся значно скорше, ніж се було можливо зробити в сім році, проте Товариство „Просвіта“ просить Вп. наших письменників надсилати:

1. **Оповіданя, новелї, нариси і т. п. найбільше на** пів аркуша друку, зглядно на 450 віршів у два стопці (8 сторін друку) теперішного формату календаря.
2. **Короткі статї на актуальні теми,** ілюстровані по змозї фотоґрафічними знимками або вільноручними рисунками.
3. **Фотоґрафії відзначених військовою властю Укр.** Січ. Стрільців, а крім сего також жовнірів які поза У. С. С. служать в армії, осіб, котрі, перед війною визначили ся громадянською діяльностию, з додатком найважнїйших дат з житя і діяльности.
4. **Військову термінольоґію** (зброя, походи, поділ військ, поодинокі частини оружя і т. п.)
5. **Фотоґрафічні знимки** всего на тепер є актуальне
6. **Самостійні, власноручні** рисунки пригожі для календаря.

Приняті твори будуть ремунеровані після принятої товариством норми.

Присилати належить найдальше до кінця цвітня 1916 на адресу:

Товариство „Просвіта“

у Львові, Ринок ч. 10.

ВИДАВНИЦТВО

СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ

Краєве Товариство господарське **„Сільський Господар“** у Львові поручає своїм членам і загалови рільників слідуючі дуже корисні і поучаючі господарські книжки:

Спілкова орґанїзація для продажі худоби на заріз. Написав інж. Павло Дурбак. Цїна 10 сот.

Інструкція для закладаня дослїдних піль. Написав А. Гарасевич. Цїна 20 сот.

Селянський город яринний. Написав Д-р Г. Величко. Цїна 20 сот.

Головні основи годівлї домашн. звірят Ч. І. з 7 образ. Цїна 60 сот.; Ч. II. Годівля рогатої худоби з 64 образ. Цїна 1 К. Написав о. Й. Раковський.

Гоцовні основи управи ростин господарських. 22 обр. Написав К. Кахнинкевий. Цїна 30 сот.

Управа садовини, 34 образків Написав В. Кучера. Цїна 60 сот.

Інструкція для закладаня дослїдних піль з управою наших ростин. Написав А. Гарасевич. Цїна 20 с.

Вибір вин овочевих, всїляких лїкерів і паленє сливовиці. Написав В. Кучера. Цїна 40 с.

Руські Товаристза для обезпеченя худоби в Галичинї. Написав А. Жук. Цїна 40 с.

Годівля курий. 17 образ. Написав Г. Герман. Цїна 1 К.

Годівля гусий, качок, індиків, пантирок, павів, фазанів та лебедів. 23 обр. Написав Г. Герман. Цїна 1 К.

Управа пашних ростин на ріли, сіножати і пасовиску. 29 образ. Написав Г. Цееб, з нїмецької мови переклав проф. С. Кордуба. Цїна 70 сот.

Кукурудза карличок (Nanerettolo). Нчписав Др. Г. Величко. Цїна 10 сот.

Управа люпину або вовкинї. Написав Др. Г. Величко. Цїна 29 сот.

Сумішки конюшини з травами. Написав Др. Г, Величко. Цїна 20 сот.

О помочи при породах у худоби. 10 образ. Написав Др. Оттон Лїллє. Цїна 40 сот.

Годівля безрог в селянських господарствах. 27 образ. Написав М. Творидло.

Права і обовязки цивільного населеня в часї війни. Цїна 30 сот.

Відбудова знищених сїл. Ч. І. 10 обр. Заходом Технїчної Комісії при Товаристві. Цїна 50 сот.

Пашні бураки. Написав Др. Г. Величко.

Звіт Товариства за рр. 1910 (Цїна 1 К), 1911, 1912, 1913, по цїні 1·50 К.

В маґазичї Товариства можна набути також: Практичний підручник пасїчництва. Написав о. В. Пилипчук. Цїна 2·50 К. з почт. перес. о 10 с. більше.

Сї книжки належить замовляти в Канцелярії Товариства **„Сільсвкий Господар“** Львів, ул. Зїморовича ч. 20. як рівнож в **книгарни Наукового Товариства ім. Шевченка,** Львів Ринок 10. — Коли Вп. Філії або Кружки Товариства замовляють в канцелярії Товариства більшу скількість примірників, то одержують відповідний опуст. Дрібні квоти до 2 К. за поодинокі книжки можна надсилати почт. марками. 334 1-5

ДАХІВКУ

палену, найлїпшої якости поручає

О. СКРЕНТОВИЧ :: ЛЬВІВ, ::

ул. св. Тереси 2а.

ЗБОРИ

філії „Сільський Господар“ в Яворові відбудуть ся в неділю, дня 28. мая с. р. о год. 5 тій по пол. в льокали „Українська Бесіда з слїдуючою програмою:

1) Звіт уступаючого виділу.
2) Вибір нового виділу.
3) Внесеня членів. 34

Др. Роман Секела О. Омелян Крайчик

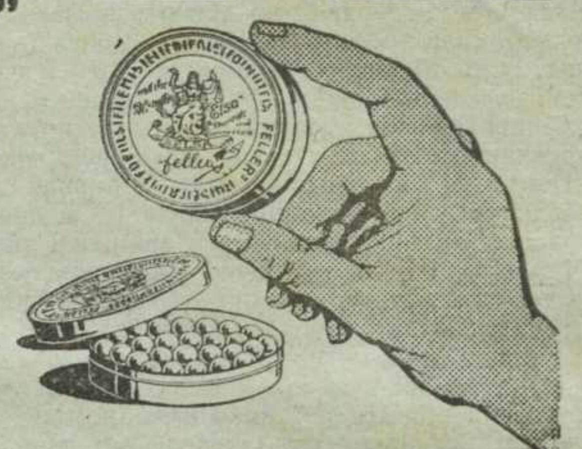

Не треба встидати ся, щоби не стати ся калікою на все, але як має ся пропуклину („брух“) на животї або на пахвинї з правої, а часом з лївої сторони, а може опала аж в діл, то треба прислати міру ниткою довкола тіла через бедра і замовити бандаж пружиново-ґумовий за 6 або 8 корон або анґлїйський за 12 до 16 кор., а чоловік виратуєть ся буде міг тяжко працювати. Мущини дістають пропуклину з праці, жінки з праці або при породі, діти з крику або від скоків. Замовляючи бандаж, треба описати як велика пропуклина, від якого часу, подати вік і занятє хорого. Висилаєть ся за посліплатою в скриночці, а не подаєть ся, що є в серединї.

М. З. Полячек, Самбір, ч. 17.

Феллєра скріплюючі жолудок, лагідні, розвільнюючі рабарбарові пігулки з м.

„ЕЛЬЗА-ПІҐУЛКИ“

усувають запір.

6 пуделок оплатно 4 К. 40 с. Аптикар E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz Nr. 308 (Kroatien).

Більш як 100 000 листів з подяками.

КОСИ стирийські найлїпшиї якости від **К 2·20** :: :: в гору. :: ::

СЕРПИ марки „Kopierpresse“ величини 0 і 1 по **90 і 96 сот.,** цілими **тузїнами** по **К 9·— і К 9·50,** висилає на замовленє за по-33 переднім **надісланєм завдатку,** 1—3

Склеп молочарського Союза, Львів, ринок 10.

Передплачуйте найбільший український дневник

„Дїло“

в Австро-Угорщинї коштує місячно 2·40 К, чвертьрічно 7 К, піврічно 14 К, цїлорічно 28 К. — За границею піврічно 20 К цїлорічно 40 К.

Адреса: **„Дїло“, Львів, ринок ч. 10., II. поверх.**

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

Львів, ул. Руська ч. 20. (власний дім).

Телефон ч. 788. — Конто Почт. Щадниції ч. 25261. — Жирове конто в Австро-Угорськім Банку,

приймає до обезпеченя від огню будинки, хатні і господарські, движимости, меблї, одежу і білизну, збіже в :: :: снопах і зернї, худобу і т. п. :: ::

Кождий Українець повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цїлого народа.

Кождий Українець повинен асекуровати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Дністер“

Нема жадного иншого українського товариства асекурацийного, тільки один

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпеченя **селянських будинків.**

„Дністер“ звертає кождорічно **чистий зиски** своїм членам.

„Дністер“ оцінює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а на членів оцінкової комісії запрошує все двох господарів.

„Дністер“ дає підмоги **українським школам і бурсам,** де виховують ся селянські дїти.

Люди асекуровані в **„Дністрі“** можуть дістати позичку у всїх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1913 року 4,473.970 корон.

В „Дністрі“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“:

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, Руська 20.

Адреса для телєграм: **„Дністер-Львів“.**

Канцелярії Товариства отворені що дня від 8—2 перед пол.

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Діло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцию відповідає: Др. Степан Баран.